תורה אור

אכלה סמדר רבי יהושע אומר רואין אותן כאילו הן ענבים עומדות ליבצר וחכ"א רואין כמה היתה יפה וכמה היא יפה רבי שמעון בן יהודה אומר משום רבי שמעון בד"א בזמן שאכלה לולבי גפנים ויחורי תאנים אבל אכלה פגים או בוסר רואין אותן כאילו ענבים עומדות ליבצר:

קתני מיהת וחכ"א רואין אותן כמה היתה יפה וכמה היא יפה ולא קתני בששים אלא מאי אית לך למימר בששים ה"נ בששים. אמר אביי ר' יוסי הגלילי ור' ישמעאל אמרו דבר אחד: ר' יוסי הגלילי הא דאמרן רבי ישמעאל דתניא* °"מיטב שדהו ומיטב כרמו ישלם" מיטב שדהו של ניזק ומיטב כרמו של ניזק דברי ר' ישמעאל ר"ע אומר לא בא הכתוב אלא לגבות לניזקין מן העידית וק"ו להקדש: ולא תימא כרב אידי בר אבין דאמר רב אידי בר אבין כגון שאכלה ערוגה בין הערוגות ולא ידעינן אי כחושה הואי אי שמינה הואי דאמר קום שלים שמינה במיטב דאיכא השתא, דהכי לא אמרינן, מאי טעמא? המוציא מחבירו עליו הראיה, אלא במיטב דלקמיה, ומאי ניהו? כי היאך דסליק. אמר מר ר"ש בן יהודה אומר משום ר"ש במה דברים אמורים שאכלה לולבי גפנים ויחורי תאנים הא סמדר רואין אותן כאילו ענבים עומדות ליבצר אימא סיפא אבלה פגים או בוסר הוא דרואין אותן כאילו ענבים עומדות ליבצר הא סמדר רואין אותן כמה היא יפה וכמה היתה יפה: אמר רבינא כרוך ותני בד"א בזמן שאכלה לולבי גפנים ויחורי תאנים אבל אכלה סמדר פגין או בוסר רואין אותן באילו ענבים עומדות ליבצר אי הכי ר"ש בן יהודה היינו רבי יהושע: איכא בינייהו °כחש גופנא: ולא מסיימי אביי אמר מסיימי ומסיימי, מאן תנא דחייש לכחש גופנא ר"ש בן יהודה, היא דתניא* ר"ש בן יהודה אומר משום ר"ש בן מנסיא אונס אינו משלם את הצער מפני שסופה להצטער תחת בעלה, אמרו לו אינו דומה נבעלת ברצון לנבעלת באונס. אמר אביי הני תנאי ור"ש בן יהודה אמרו דבר אחד - רבי שמעון בן יהודה הא דאמרן, הני תנאי מאי היא? דתניא רבי יוסי אומר נכי חיה בן עזאי אומר נכי מזונות מ"ד נכי חיה כ"ש נכי מזונות ומ"ד נכי מזונות אבל נכי חיה לא-דאמר ליה: אתתא דידי פקיחא היא ולא מבעיא* חיה. רב פפא ורב הונא בריה דרב יהושע עבוד עובדא כוותיה דר"נ בששים לישנא אחרינא רב פפא ורב הונא בריה דרב יהושע שמו דקלא אגב קטינא דארעא °והלכתא כוותיה דרב פפא ורב הונא בריה דרב יהושע בדקלא דארמאה °והלכתא כוותיה דריש גלותא בדקלא פרסאה. אליעזר זעירא הוה

באדם המזיק

נידון במשוייר

לאו בספיקא איירי

(עי' רש"י **)

בראש העמ'

בדמי ולדות

אלמא מנכין מה שעתיד להוציא

אלא המזיק צריך לשלם

חשוב מאד ונישום בפני עצמו

סמדר · ענבים דקין בהתחלתן לאחר שפרחו מיד: (א)(כמה היא) **יפה** · הקרקע לימכר כשהיא סמדר ולהקל בהן: **בד"א** · (ב)(כשישומין) אגב קרקע: **בזמן שאכלה לולבי גפנים** · "האשכולות" נראה בחניטת הגפנים וניכר ועדיין לא פרח להיות הענבים גמורים והוא לולב וכן יחור בתאנים: **אבל אכלה פגים** · בתאנה או בוסר בענבים שהן כפול הלבן והוו כפירות גמורים רואין אותן כו': **לגבות לניזקין מן העידית** · אותה שומא ששמו ב"ד מאה או מאתים יגבה קרקע במאה או במאתים מן העידית שבנכסיו: **ולא תימא** · דהאי מיטב של ניזק דקאמר ר' ישמעאל וקשיא לן בפ"ק אכלה כחושה משלם שמינה ותרצה רב אידי כגון שאכלה כו' דהמוציא מחבירו עליו הראיה וכחושה הוא דמשלם אלא מאי מיטב דניזק דקאמר ר' ישמעאל לאו בספיקא מיירי וה"ק אותה ערוגה שאכלה ישלם כפי מה שהיתה ראויה להטיב ולהשביח לקמיה: **כי היאך דסליק** · בימות הקציר: **סמדר** · לאחר שפרחו הענבים מיד, ולולבין-קודם שפרחו: **כרוך ותני** · הוסיף סמדר עמהם במשנה: **כחש גופנא** · לנכות מן התשלומין מה שיכחישו הענבים בגפנים אם יעמדו שם עד הבציר שתמיד יונקים לחלוח הגפן: **אביי אמר מסיימי ומאן תנא דחייש לכחש גופנא ר"ש** · דשמעינא ליה בדוכתא אחריתי: **שסופה להצטער** · אלמא מנכין מן התשלומין כפי מה שעתידה להכחיש: **נכי חיה** · בדמי ולדות קמיירי דמנכה לו מה שהבעל עתיד ליתן בשכר המיילדת ונזק האשה שהיא כזוקה ומצטערת עכשיו יותר משים לה חיה הרי הוא משלם לאשה נזק וצער ונמצא הכל בכלל ומדמי ולדות שהוא נותן לבעל מנכין שכר חיה: **נכי מזונות** · שהוא צריך להוסיף על מזונות אשתו בימי קישויה והשתא אין קישוי אלמא מנכינן מה שהוא עתיד להוציא: **דקלא פרסאה** · חשוב הוא מאד וניש֫ום בפני עצמו:

מסאכי

סמדר ר' יהושע אומר רואין אותן כאילו הן ענבים עומדות ליבצר · ואפילו אם נתקלקל המשויירת משלם כענבים העומדות ליבצר ודוקא בסמדר דענבים פעמים שאלו מתקלקלים ואלו ניצולים לפיכך אין נידונין במשוייר אבל תבואה רגילה להתקלקל כולה יחד ובחזיז מודה ר' יהושע או כרבי יוסי הגלילי או כרבנן ובתבואה גדולה כמו סמדר בענבים יסבור כמשוייר שבו אי נמי בתבואה לא קנסו כל כך כמו בענבים ולא יהא נידון כמשוייר שבו לרבי יהושע ונראה דאע"ג דאמר ר' יהושע רואין אותן כאילו עומדות ליבצר מ"מ שמין אותן אגב קרקע דהא ר"ש נמי קאמר הכי בפגים או בוסר וע"כ אגב קרקע שמין אותן כיון דצריכי לשדה (ג) ובפירות גמורים דוקא קאמר רבי שמעון דמשלם פירות גמורים במשנתנו:

ומאי ניהו כי היאך דסליק · הכא משמע דסבר אביי דפליגי דנידון במשוייר שבו והקשה ר"ת דבריש הניזקין (גיטין דף מח: ושם) ס"ל לאביי דפליגי אי שיימינן בדניזק או בדמזיק וי"ל אע"ג דמשמע דפליגי אי בדמזיק אי בדניזק דהא תניא פ"ק (דף ו:) בהדיא מיטב שדהו של ניזק ומיטב כרמו של ניזק דברי ר' ישמעאל ר"ע אומר כו' מ"מ משמע ליה לאביי דבמשוייר נמי פליגי מדקאמר ר"ע לא בא הכתוב דמשמע שרוצה לומר לא בא הכתוב להחמיר על המזיק כמו שאמרת אלא דוקא לגבות לניזקין מן העידית לבד ואי בעידית לחודיה פליגי א"כ לא היה ר' ישמעאל מחמיר על המזיק טפי מר"ע אלא אדרבה היה ר"ע מחמיר טפי דאין חייב לקנות מעידית דניזק אם אין לו כדפרישית בפ"ק (דף ו: ושם ד"ה כגון): **ר'** שמעון בר יהודה היינו רבי יהושע · תימה אמאי לא קאמר כרוך ותני בד"א בזמן שאכלה לולבי גפנים וסמדר וי"ל משום דאין שייך לכלול סמדר בהדי לולבים דלא הוה ליה להזכיר לולבים אלא הכי ה"ל למימר בד"א בזמן שאכלה סמדר אבל בהדי פגים ובוסר שייך לכוללו שפיר דטעמא משום דחשיב כפגין:

איבא בינייהו כחש גופנא ולא מסיימי · וא"ת לימא תנא בתרא לטפויי ולהחמיר בתשלומין קאתי כדאמר בריש המוכר פירות (ב"ב דף צג:) וי"ל דשאני הכא דדלמא לא בא לטפויי כי אם על חכמים דאמילתייהו דרבנן קאי:

מאן תנא דחייש לכחש גופנא ר"ש היא · אביי בא לומר דמסיימי שפיר ולא לאפוקי רבנן דפליגי עליה דר"ש באונס קאתי דאינהו נמי חיישי וטעמייהו משום דאינו דומה נבעלת באונס לנבעלת ברצון כדקאמרי: **אונס** אינו משלם את הצער · בפרק אלו נערות (כתובות דף לט. ושם*) גבי הא דתנן האונס נותן את הצער בעי בגמרא צער דמאי אע"פ דדבר פשוט הוא שיש צער גדול לבתולה שנבעלה מתחילה כשמשיר בתוליה ורוב קטנות חולות מזה היינו משום דצער דהסרת בתולים פשיטא ליה דלא משלם לפי שסופה להצטער תחת בעלה דתנא דמתניתין דהתם חייש לכחש גופנא מדקתני שהאונס נותן את הצער ומפתה פטור ומדפטרינן מפתה אלמא חייש לכחש גופנא מה שסופה להצטער תחת בעלה הלכך בעי צער דמאי:

דהוה

מה א ב מיי' פ"ז מהלכות נזקי ממון הלכה יד סמג עשין סו טוש"ע ח"מ סימן שצד סעיף ו:

מבנה

"סמדר" סימון לבורך המשך הגמ'

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה כמה היתה יפה: (ב) ד"ה בד"א דנישומין אגב: (ג) תוס' ד"ה אכלה כו' דצריכי לשדה דבפירות:

מבנה

- אביי

"אמרו דבר אחד"

נושא

אב" מציג את ר' יוסי הגלילי ור' ישמעאל כאמרו דבר א' שנידון במשויר שבתשלום על נזק לצמחים בזמן קלים הא כפי שיהיו שוים בזמן הקציר

מבנה

"הא" - דיוקים בדברי ר"ש בן יהודה שנראים סותרים בדנין השומ[illegible] בנזק בהמה לסמדר

גליון הש"ס

גמ' כחש גופנא · עיין בב"מ דף קד ע"ב ובתוספות שם ד"ה כבר:

נושא

"כחש גופנא"

אב" מציג תנאים שסוברים דבתשלום הנזק מנכים מחובת המזיק תשלומים עתידיים שנחסכו מהניזק עקב הנזק

- כחש גופנא
- הוצאות יולדת (אם היתה יולדת בסוף הריונה)

א) חיה

ב) מזונות

ל"ל האשכול *

יעב"ץ

[דף ו:]

לעיל ו: גיטין מח:

שמות כב

** לשם לסוגריים - עיקר סיבת ביטול מקור זה משום שיטת ר' ישמעאל

* נלע"ד והכוונה לבר"תא ולעיל

דרגות

1. לולבין (יחור)
2. סמדר
3. בוסר (פגים)

* מה שבתוך הסוגריים הוא תוספת הגמ' על דברי הברייתא

כתובות לט. [ע"ש]

* סוגיא: "אמר בו" [illegible]

נה:

נח:

[ד"ה נער]